

ARGUMENTEN ANALYSEREN OM HET DEBAT
TE NUANCEREN EN UIT TE DIEPEN

INLEIDING

Deze module is bedoeld om aanknopingspunten te bieden voor het analyseren van een debat en de bijbehorende argumenten. Zo leren we alle argumenten van een debat in overweging te nemen in plaats van ons alleen te concentreren op argumenten ter ondersteuning van ons standpunt. Ten slotte is de module bedoeld om jongeren de nodige middelen te verschaffen voor een uitgebreide analyse van een documentaire bron en de bijbehorende argumenten.

Hiervoor bevat deze module drie activiteiten. De eerste activiteit betreft een leesactiviteit om ervoor te zorgen dat alle jongeren hun tekst goed begrijpen. De tweede activiteit helpt om in een corpus van uiteenlopende documenten de voor-/tegenargumenten met betrekking tot de debatvraag te identificeren en de bijbehorende citaten eruit te halen. De derde activiteit is bedoeld om een kritische analyse te maken van de argumenten die in de openbare ruimte worden aangevoerd en om op basis daarvan een standpunt in te nemen.

VOORAFGAANDE STAPPEN uitgevoerd door de groep of uzelf:

- Kader van het debat (**module 1**)
- Het formuleren van de debatvraag (**module 2**)
- Het verzamelen van documenten (**module 4**)

VERDERGAAN MET ANDERE MODULES

In **module 6** kunt u de coalities en opposities identificeren op basis van de standpunten van de belanghebbende partijen van dit debat. U kunt ook direct naar **module 7** gaan om jongeren de middelen aan te reiken om de in **module 5** verzamelde argumenten mondeling te verdedigen of afsluiten door direct naar **module 8** te gaan om een actiestrategie of uitdrukingsmethode te kiezen en voor te bereiden.

ACTIVITEITENFICHES

ACTIVITEIT 1

Een document in groep doorgronden – p. 62

ACTIVITEIT 2

De argumenten van een debat identificeren
en classificeren – p. 63

ACTIVITEIT 3

De argumenten grondig analyseren – p. 66

R E P È R E S

AANKNOPINGSPUNT 1

Een argument opstellen – p. 67

AANKNOPINGSPUNT 2

De argumenten groeperen – p. 68

AANKNOPINGSPUNT 3

Iemands woorden correct citeren – p. 70

AANKNOPINGSPUNT 4

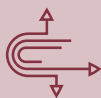
Drogredenen en bedrieglijke argumenten
identificeren – p. 71

EEN DOCUMENT IN GROEP DOORGRONDEN

Minimale duur – 50 minuten.

Opstelling – Geen specifieke opstelling.

Materiaal – Een papieren kopie van een tekst in verschillende segmenten of verschillende teksten over hetzelfde onderwerp. Het volledige corpus bevat bij voorkeur allerlei soorten argumenten ter verdediging van verschillende standpunten. Elke jongere of elk groepje jongeren moet ten minste één tekst of tekstsegment krijgen.

Beschrijving – De jongeren lezen de tekst of een deel ervan individueel of in groep, en delen vervolgens hun gevoelens, conclusies en ideeën. Deze activiteit is een gezamenlijke leesoefening voor het interpreteren van teksten.

1. VOORBEREIDING VAN DE ACTIVITEIT

Verdeel de jongeren over zoveel subgroepjes als u teksten hebt. Als u genoeg teksten hebt, kunt u de jongeren individueel laten werken.

Geef de jongeren voor het lezen twee of drie vragen uit de onderstaande om hen te helpen bij het analyseren van de tekst. Na het lezen van de tekst moet elke jongere deze vragen op een persoonlijke manier kunnen beantwoorden.

- Welke (nieuwe) vragen stelt u zichzelf na het lezen?
- Welke aspecten hebben een indruk op u nagelaten? Positief en negatief?
- Wat hebt u onthouden van wat de auteur vertelt?
- Wat wilt u delen met de groep?
- Wat hebt u geleerd?
- Aan wie zou u deze tekst aanbevelen en waarom?
- Plaats in de tekst een lachend gezichtje (voor iets wat u leuk vond) en een boos gezichtje (voor iets wat u niet leuk vond).

2. 1^e LEESSESSIE

Elk groepje leest de toegewezen tekst.

Stel na 20 minuten een korte pauze voor. Stel vragen om verduidelijking of toelichting bij de tekst te krijgen. Jongeren hoeven op dit punt nog niet per se klaar te zijn met lezen.

Geef andere jongeren de kans om hun mening te geven voordat u zelf vragen gaat beantwoorden. Neem alleen het woord als de groep voor de hand liggende antwoorden of aanwijzingen verschuldigd blijft.

3. 2^e LEESSESSIE

Laat de jongeren dan nog eens 20 minuten lezen.

Laat alle jongeren samenkomen om van gedachten te wisselen als de tijd om is of als de jongeren klaar zijn met lezen.

4. DISCUSSIE

Elke jongere (of elk groepje jongeren) wordt op zijn beurt uitgenodigd om de tekst kort samen te vatten en zijn leeservaring te delen. Herhaal zo nodig de oorspronkelijke vragen om de discussie te stimuleren. Aan het einde van deze uitwisseling moeten de jongeren een idee hebben van de inhoud van elk van de teksten.

ACTIVITEIT 2

DE ARGUMENTEN VAN EEN DEBAT IDENTIFICEREN EN CLASSIFICEREN

Beschrijving – Deze activiteit is bedoeld om in een corpus met uiteenlopende (tekstuele of audiovisuele) documenten de argumenten met betrekking tot de debatvraag te identificeren. Deze activiteit stimuleert het herformuleren en classificeren van argumenten (afhankelijk van of het om voor- of tegenargumenten gaat, maar ook afhankelijk van het type argument). Door het verzamelen en groeperen van de in de documenten gevonden argumenten kunt u een overzichtelijk en uitgebreid overzicht maken van de argumenten, punten van overeenstemming en punten van onenigheid.

Twee mogelijkheden

U kunt deze activiteit op twee manieren uitvoeren. Met behulp van het WebDeb-platform of zonder dit platform, behalve (eventueel) aan het einde van de activiteit.

Het WebDeb-platform biedt verschillende voordelen:

- het combineert de bijdragen van de verschillende groepjes direct in één document zodat ze voor iedereen duidelijk zichtbaar zijn;
- jongeren kunnen argumenten gemakkelijker herformuleren en groeperen dan op papier of op een bord;
- jongeren kunnen de argumenten eenvoudig aan rechtstreeks uit de teksten overgenomen citaten koppelen; de auteurs van deze citaten worden dan automatisch gegroepeerd in coalities die het al dan niet eens zijn met de stelling;
- als activiteit 4 'De vooroordelen in WebDeb coderen' van module 3 is uitgevoerd, vergelijk dan de vooroordelen van jongeren met de argumenten uit de teksten;
- onthoud de tijdens deze activiteit verzamelde informatie voor gebruik tijdens de volgende modules.

Bij gebruik van WebDeb moet u:

- rekening houden met de benodigde tijd om met dit platform te leren werken, en in het bijzonder de voor deze activiteit benodigde functionaliteiten;
- beschikken over minimaal één smartphone of één pc per groepje en een internetverbinding.

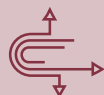
U kunt beide opties combineren, door de groepjes eerst op papier te laten werken en ze vervolgens op WebDeb samen te voegen. Deze optie is ideaal als u niet over voldoende elektronische apparatuur voor de hele groep beschikt.

WebDeb - Voorbeeld van een debat geanalyseerd op WebDeb: Moeten we wel 5G installeren?
<https://webdeb.be/viz/debate/182848?pane=1&pov=0>

Minimale duur – 150 minuten

Opstelling – Per groepje van 2 of 3.

Materiaal – Ten minste één smartphone of pc per groepje jongeren, een projector of touchscreen aangesloten op de computer van de groep. Bij voorkeur heeft elke jongere een papieren kopie van de tekst(en) waaraan hij gaat werken.

1. VOORBEREIDING VAN DE ACTIVITEIT

Is u dit nog niet hebt gedaan voor een eerdere activiteit, codeer dan de debatvraag voor aanvang van de activiteit.

Vorm groepjes van twee tot drie jongeren en wijs aan elk van deze groepjes één of meer teksten toe. Deze teksten kunnen de teksten zijn die de jongeren tijdens module 4 hebben verzameld.

2. TOELICHTING BIJ DE ACTIVITEIT

Leg het doel van de activiteit uit (argumenten en citaten voor/tegen de debatvraag verzamelen) en benadruk het belang van samenwerking. Het is immers de bedoeling dat iedereen elementen aandraagt die helpen om een beeld te vormen van de argumenten die de verschillende personen over een kwestie aanvoeren.

Licht de werkprocedure toe. Vraag elk groepje om de tekst te lezen en, telkens wanneer ze een argument vinden, dit te formuleren en te coderen, en om vervolgens het citaat dat dit argument bevat te coderen voordat u verdergaat met het volgende argument. Verduidelijk wat een argument is en hoe we iemands woorden correct kunnen citeren.

Aanknopingspunten

Een argument opstellen en de woorden van een persoon correct citeren

3. ARGUMENTEN EN CITATEN CODEREN

Als u dat tijdens een eerdere activiteit nog niet hebt gedaan, nodig de jongeren dan uit om zich per twee op het platform in te schrijven en eventueel om lid te worden van uw persoonlijke educatieve ruimte.

Toon ze zien hoe ze naar de webpagina met de debatvraag gaan. Gebruik hiervoor de zoekbalk rechtsboven op een willekeurige pagina van het platform.

Licht vervolgens kort toe hoe ze een argument kunnen coderen en er een citaat aan koppelen. Doe dit door zelf een argument en een citaat te coderen.

Een argument coderen

De pagina 'Debatten' van WebDeb bestaat uit twee kolommen. Klik op **+** om een argument voor de debatvraag toe te voegen, op **+** om een argument tegen de debatvraag toe te voegen of op een van de **+** in een reeds bestaande categorie. In het vervolgkeuzemenu dat wordt geopend, selecteert u 'Een argument toevoegen'. Kies vervolgens of uw argument begint met 'Het klopt dat' of 'We moeten', typ dan de rest van uw argument. Klik op 'Opslaan'.

Een citaat coderen

Licht vervolgens de procedure toe om een citaat (woorden die rechtstreeks uit de teksten worden gehaald) te coderen en het aan een argument te koppelen. Ga met de muis over de drie puntjes rechts van het argument hangen om deze koppeling tot stand te brengen. Klik vervolgens op de '+' die verschijnt en vervolgens op 'een citaat toevoegen'.

Selecteer in het venster dat dan verschijnt 'een nieuw citaat toevoegen' en vul vervolgens de verschillende velden in van het formulier met zeven stappen. Merk op dat u de instructie kunt geven om alleen de eerste vier stappen uit te voeren (hoewel jongeren in stap 5 en 6 leren om het citaat aan te passen wanneer het uit zijn context wordt gehaald).

De bijdragen van de groepjes verschijnen geleidelijk op het collectieve scherm (een projector of een gemeenschappelijk scherm voor de hele groep).

WebDeb

Meer informatie over het formulier 'Citaat' vindt u in de rubriek 'Help' op het WebDeb-platform (<https://webdeb.be/help>) of door met de muisaanwijzer rechtstreeks over de tooltips op het coderingsformulier te gaan hangen.

4. ARGUMENTEN DELEN

Help de jongeren bij het groeperen van terugkerende argumenten en het kiezen van een definitieve formulering. Codeer of laat de wijzigingen coderen en verplaats eventueel de aan deze geherformuleerde argumenten gekoppelde citaten.

Als de groep aan verschillende debatten of debatten met meerdere antwoorden werkt, kunnen de verschillende groepjes die aan hetzelfde debat hebben gewerkt deze stap samen (met een persoon die verantwoordelijk is voor het coderen van de wijzigingen) of op groepsniveau uitvoeren. Behandel in dat geval de verschillende debatten achtereenvolgens.

5. ARGUMENTEN IN CATEGORIEËN GROEPEREN

Vraag de jongeren om de argumenten in categorieën in te delen om het debat verder te verduidelijken. De categorieën bevatten de argumenten met betrekking tot hetzelfde thema. Gebruik het hulpmiddel 'Catégories' (Categorieën) om eventuele categorieën die de jongeren bedenken aan het debat toe te voegen. Laat de jongeren de argumenten gezamenlijk in categorieën indelen.

Een categorie coderen

Klik op **+** of op **+** om een argumentcategorie toe te voegen. De categorieën zijn van toepassing op de kolommen en de verschillende antwoorden, indien er meerdere antwoorden voor een debat mogelijk zijn (debatten die beginnen met 'Hoe' of 'Welke'). Kies de titel van uw categorie.

Argumenten in categorieën indelen

Sleep de argumenten vervolgens naar de categorieën met behulp van de functie 'Argumenten en citaten verplaatsen', onderaan de pagina.

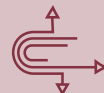
Aanknopingspunten
De argumenten groeperen

OPTIE 2
Zonder WebDeb

Minimale duur – 100 minuten.

Opstelling – Per groepje van 2 of 3.

Materiaal – Een gemeenschappelijk medium (bord, poster, touchscreen) en één tekst per jongere of groepje.

1. VOORBEREIDING VAN DE ACTIVITEIT

Vorm groepjes van twee tot drie jongeren en wijs aan elk van deze groepjes één of meer teksten toe. Deze teksten kunnen de teksten zijn die de jongeren tijdens module 4 hebben verzameld, maar u kunt ook zelf teksten voorstellen.

2. VERLOOP VAN DE ACTIVITEIT

Elke groepje moet de argumenten voor/tegen de debaTVraag identificeren. Ze moeten deze argumenten op een apart blad noteren in twee kolommen, met in de ene kolom de argumenten 'voor' en in de andere kolom de argumenten 'tegen'. Als de jongeren niet bekend zijn met de teksten, geef ze dan de tijd om de teksten volledig te lezen voordat ze beginnen.

Aanknopingspunten
Een argument opstellen

3. ARGUMENTEN DELEN

Neem dan even de tijd om de argumenten te bundelen. Begin met de argumenten van een eerste groepje. Noteer of laat de argumenten van de jongeren noteren op het bord, via een projectiesysteem, op een groot wit vel papier of via WebDeb (zie hierboven).

Andere groepjes met soortgelijke argumenten reageren hierop. Kies vervolgens samen de meest relevante formulering. Vraag dan of er jongeren zijn met argumenten rechtstreeks in tegenspraak zijn met het zojuist aangehaalde argument.

4. GROEPEREN IN CATEGORIEËN

Vraag de jongeren om de argumenten in categorieën in te delen om het debat verder te verduidelijken. Noteer de categorieën op het bord of op de poster, in één van beide kolommen. Koppel vervolgens met behulp van een kleurcode elk van de argumenten aan deze categorieën.

Aanknopingspunten

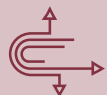
De argumenten groeperen

DE ARGUMENTEN GRONDIG ANALYSEREN

Minimale duur – 50 minuten.

Opstelling – Geen specifieke opstelling.

Materiaal – De tabel met argumenten opgesteld tijdens activiteit 2 van module 5.

Beschrijving – Op basis van de tijdens activiteit 2 van module 5 opgestelde inventaris met argumenten gaan we de verzameling argumenten evalueren en vervolgens de kwaliteit ervan analyseren.

1. NAAR ANDERE ARGUMENTEN ZOEKEN

Laat alle jongeren de verzameling argumenten analyseren:

- Lijken de twee kolommen in evenwicht? Zo niet, hoe zijn ze uit balans? Moeten er aan beide kanten evenveel argumenten zijn?
- Zijn er argumenten die u belangrijk vindt, maar die niet in één van beide kolommen voorkomen?
- Zijn alle argumenten van de belangrijke deelnemers aan het debat vermeld?
- Kent u belangrijke deelnemers die niet op de lijst staan?

2. DE ARGUMENTEN ANALYSEREN

Stel dan een reeks vragen om de verzamelde argumenten te analyseren:

- Welk argument vindt u het meest/minst overtuigend? Waarom? Hoe maakt u dit argument overtuigender, indien mogelijk?
- Hoe een specifiek argument tegenspreken? (Kies een argument uit de lijst)
- Hoe een specifiek argument versterken? (Kies een argument uit de lijst)
- Aan welk argument had u aanvankelijk niet gedacht? Is dit argument overtuigend?
- Zijn de argumenten in de teksten anders dan in module 2 (uiting van vooroordelen)?
- Hebt u bedrieglijke argumenten gezien? Feitelijke fouten in een argument?

Aanknopingspunten

Drogredenen en bedrieglijke argumenten

EEN ARGUMENT FORMULEREN

In de Robert wordt een argument gedefinieerd als een ‘redenering bedoeld om een stelling te bewijzen of te weerleggen’. Deze term komt van het Latijnse argumentum, wat zoveel betekent als ‘bewijs’. Een argument is met andere woorden een bewering die de stelling van het debat ondersteunt of nietig verklaart.

Deze verklaringen nemen vaak twee vormen aan.

Beschrijvend of verklarend

Deze uitspraken beweren de werkelijkheid te beschrijven en de waarheid te vertellen. Dergelijke uitspraken kunnen worden ingeleid met ‘het klopt dat’ of ‘het klopt niet dat’.

o Voorbeeld: In het debat over 5G kan de stelling ‘we moeten geen 5G installeren’ worden ondersteund door de stelling: ‘(het klopt dat) 5G de consumptie van nutteloze producten zal bevorderen’.

Beschrijvend

Deze uitspraken bevestigen een principe, een doel, een doelstelling. Ze beginnen vaak met ‘we moeten’ of ‘we moeten niet’ (of een soortgelijke inleiding).

o Voorbeeld: In het debat over het dragen van een hoofddoek als werknemer bij de overheid kan de stelling ‘ambtenaren mogen geen hoofddoek dragen’ worden ondersteund door de stelling ‘we moeten de scheiding tussen kerk en staat respecteren’.

Het is vaak interessant om **de argumenten te herformuleren** met uw eigen woorden in plaats van de inhoud van het citaat met het argument zomaar te kopiëren. Met deze herformuleringsoefening kunnen we nagaan of de jongeren de referentietekst goed begrijpen. De oefening helpt ook:

- om de kern van het argument te benadrukken, het oorspronkelijke citaat te ontdoen van bepaalde anekdotische elementen of retorische nuances;
- en anderzijds om bepaalde essentiële contextuele elementen toe te voegen.

Door het herformuleren van argumenten gaan evenwel bepaalde nuances verloren. Dit vereenvoudigen van uitspraken helpt om verschillende citaten onder hetzelfde argument te groeperen. Sommige citaten zullen zeer nauw aansluiten bij de samenvattende herformulering, terwijl andere citaten meer genuanceerd of nauwkeuriger zijn.

In de voorgestelde activiteiten moeten de jongeren de argumenten in de kolom ‘voor’ of in de kolom ‘tegen’ rangschikken. Dit betekent niet dat ze alle nuances uit de argumenten moeten verwijderen, zeker niet wanneer de in de teksten gevonden argumenten genuanceerd zijn. Bij aanwezigheid van zowel genuanceerde als meer uitgesproken argumenten is het mogelijk om:

- ofwel twee argumenten in dezelfde kolom (voor of tegen) voor te stellen: een eerder uitgesproken en een eerder genuanceerd argument;
- ofwel een eerder uitgesproken formulering voor te stellen en aan te tonen dat bepaalde citaten dit uitgesproken argument bevatten, terwijl andere teksten hetzelfde argument in genuanceerde vorm bevatten.

DE ARGUMENTEN GROEPEREN

De argumenten in een tekst, een debat of een ander medium zijn meestal gegroepeerd in categorieën, in soorten argumenten. Met deze oefening kunnen we standpunten identificeren die op het eerste gezicht niet gemakkelijk te herkennen zijn.

We kunnen de argumenten van een debat op een aantal manieren groeperen, die allemaal hun voor- en nadelen hebben. We selecteren het type categorieën op basis van de te analyseren argumenten, het thema van het debat zelf, en de bekendheid van de persoon die de analyse maakt met de verschillende mogelijkheden.

Het belangrijkste voordeel van deze groepering in categorieën is het creëren van ‘meta-argumenten’ ter verduidelijking van de analyse. We stellen immers vast dat argumenten van een bepaald type eerder voor de stelling spreken, terwijl argumenten van een ander type eerder tegen de stelling spreken. Dit kan soms helpen om een keuze te maken.

Er gelden verschillende categorieën van argumenten afhankelijk van of een debat betrekking heeft op actievoorstellen (debat van het type ‘moeten we?’ of op beweringen (type debat ‘klopt het dat?’). Hieronder staan enkele voorgestelde categorieën voor deze twee soorten debatten.

IN EEN DEBAT OVER DE RELEVANTIE VAN EEN ACTIEVOORSTEL

We geven hieronder vier categorieën voor debatten betreffende de relevantie van een actievoorstel of ter vergelijking van de relevantie van verschillende oplossingen voor een probleem. U kunt ze vooraf aan de groep bezorgen, maar vanuit pedagogisch standpunt is het ongetwijfeld beter om te kijken welke categorieën de jongeren als eerste voorstellen. Op basis daarvan kunt u dan een reflectie stimuleren.

Op basis van het thema

De meest voor de hand liggende methode in het indelen van argumenten per thema. Dit is heel eenvoudig: u hoeft alleen maar het thema van een eerste argument te bepalen, dan het thema van een tweede argument, enz. De thema's kunnen heel specifiek zijn als het debat ook heel specifiek is, of heel breed als het debat een breed spectrum heeft. Een argument kan dus behoren tot de algemene categorie ‘financiën’ of ‘begroting’, of de specifieke categorie ‘gemeentelijke begroting’ als de categorie duidelijk moet worden afgebakend.

Op basis van het standpunt inzake de stelling

Wanneer het debat een stelling betreft (Moeten we...?) of tegenstrijdige voorstellen (Hoe...? Of Welke oplossingen...?), kunnen we de argumenten indelen naargelang ze bedoeld zijn om een stelling aan te vallen of te verdedigen:

- o De relevantie van het voorstel. Deze argumenten ondersteunen of betwisten de doelstellingen van het voorstel, de officieel nagestreefde doelstellingen, of brengen een verborgen agenda aan het licht.

Voorbeeld: in een debat voor of tegen 5G kan een groep argumenten erop duiden dat de meeste organisaties die 5G willen economische belangen hebben en dus belang hebben bij het voorstel.

- o De effectiviteit van het voorstel. Deze argumenten ondersteunen of betwisten de manier waarop het voorstel de gestelde doelen zal bereiken. Voorbeeld: in een debat over de inperking van Covid-19 kunnen verschillende argumenten aantonen dat inperking de meest effectieve methode is om de verspreiding van het virus te voorkomen.
- o De haalbaarheid van het voorstel. Deze argumenten hebben betrekking op de haalbaarheid van het voorstel, bijvoorbeeld de kosten of de beschikbare technische middelen. We kunnen in deze categorie ook verwijzingen plaatsen naar toepassingen van deze stelling in andere contexten. Voorbeeld: in een debat over de verbreding van de Brusselse Ring betreft een reeks argumenten de kostprijs van het project, de te lange doorlooptijd of het complexe beheer van het verkeer tijdens de werken.
- o Wijzigingen of alternatieven voor het voorstel. Argumenten van het type ‘wijziging’ moet u in de kolom ‘voor’ zetten: de personen die ze aanhalen zijn meestal vóór het voorstel, maar willen het voorstel een klein beetje wijzigen of bepaalde voorwaarden stellen waaraan moet worden voldaan wil het voorstel gunstig zijn. Argumenten van het type ‘alternatieven’ moeten in de kolom ‘tegen’ worden geplaatst: ze stellen andere oplossingen voor. Voorbeeld: in een debat over het verhogen van het aantal parkings om Brusselse pendelaars te helpen, suggereren ‘alternatieve’ argumenten in plaats daarvan om de efficiëntie van de trein te verhogen, bussen gratis te maken en frequenter te laten rijden of zelfs om carpoolen te vergoeden.

Deze vier categorieën kunnen worden ingedeeld op basis van de thema's. Bijvoorbeeld door onderscheid te maken tussen financiële haalbaarheid en technische haalbaarheid.

Op basis van de waarde

Sommige debatten, bijvoorbeeld filosofische debatten, bevatten argumenten met betrekking tot waarden in plaats van thema's. We groeperen de argumenten dan onder eenzelfde label zoals eerlijkheid, traditie, familie...

Bijgevolg

Het kan interessant zijn om de consequenties van de argumenten af te wegen in een debat ten behoeve van een oplossing of in een debat voor het afwegen van de voor- en nadelen van voorstellen. Bij het analyseren van een debat over wegenplanning, bijvoorbeeld, zullen de argumenten zowel positieve als negatieve gevolgen hebben voor de beslissing. We kunnen de argumenten dus groeperen afhankelijk het soort gevolgen van de beslissing.

IN EEN DEBAT OVER DE GEGRONDHEID VAN EEN BEWERING

De bovenstaande categorieën zijn niet relevant in debatten betreffende de gegrondheid van een bewering of debatten ter vergelijking van meerdere reacties op de oorzaken of gevolgen van een fenomeen of actie. We stellen daarom een indeling voor die in dit soort debatten kan worden gebruikt.

De argumenten kunnen worden ingedeeld naar gelang ze betrekking hebben op:

De correctheid van de stelling

Deze argumenten hebben betrekking op de correctheid van de gebruikte concepten en de logische verbanden (worden in de stelling correlatie en causaliteit niet met elkaar verward?).

Voorbeeld van een tegenargument:

- *Debatvraag:*
'Klopt het dat fysieke activiteit in de buitenlucht huidkanker veroorzaakt?'
- *Tegenargument:* *'Als huidkanker toeneemt bij fysieke activiteit in de buitenlucht, is dat niet vanwege deze activiteit, maar omdat de personen die deze activiteit beoefenen zichzelf te weinig tegen de zon beschermen.'*

De kwaliteit van bewijzen

Deze argumenten hebben betrekking op de kracht van het bewijs ter ondersteuning van de stelling (is er bijvoorbeeld bewijs voor de stelling op basis van een rigoureuze methodologie, een representatieve steekproef, enz.?).

Voorbeeld van tegenargumenten:

- *Debatvraag:*
'Klopt het dat de aarde plat is?'
- *Tegenargument:*
'Het in 2009 gepubliceerde artikel dat beweert aan te tonen dat de aarde plat is, is bekritiseerd door de wetenschappelijke gemeenschap omdat de onderzoeksmethode van slechte kwaliteit was.'

De gegrondheid

Deze argumenten hebben betrekking op het al dan niet vermelden van de voorwaarden waaraan moet worden voldaan om de stelling te verifiëren (wordt bijvoorbeeld toegelicht dat de stelling alleen waar is op een bepaald moment of in een bepaald gebied, of wanneer aan bepaalde randvoorwaarden is voldaan?).

Voorbeeld van tegenargumenten:

- *Debatvraag:*
'Klopt het dat het altijd beter is om een huis te kopen dan er een te huren?'
- *Tegenargument:*
'In bepaalde gevallen, bijvoorbeeld voor professionele trajecten van slechts enkele jaren, vormt het kopen van een huis een te grote financiële last.'

Wijzigingen of tegenvoorstellen

Deze argumenten stellen een kleine herformulering van de stelling voor (wijzigingen behoren in de kolom 'voor') of een alternatieve verklaring die duidelijk verschilt van de oorspronkelijke stelling (tegenvoorstellen horen in de kolom 'tegen'). De wijziging bestaat bijvoorbeeld uit het toelichten van de context waarin de stelling wordt geverifieerd, het wijzigen van één van de concepten of het toevoegen van een bijwoord dat aangeeft dat het eerder om een hypothese dan om een zekerheid gaat.

- *Debatvraag:*
'Klopt het dat fysieke activiteit in de buitenlucht huidkanker veroorzaakt?'
- *Wijziging:*
'Fysieke activiteit in de buitenlucht veroorzaakt huidkanker als we onszelf niet tegen de zon beschermen.'
- *Tegenvoorstel:* *'Fysieke activiteit in de buitenlucht is niet de oorzaak van huidkanker.'*

EEN PERSOON CORRECT CITEREN

Een citaat is een uittreksel uit een tekst, een video, een toespraak of zelfs een grafisch medium. We moeten het citaat in zijn context kunnen plaatsen en eventueel de formulering aanpassen om het correct te kunnen gebruiken in het kader van een debat.

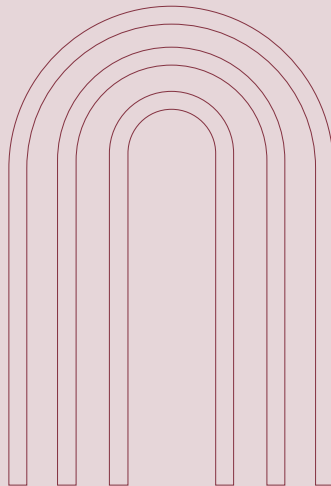
DE CONTEXT VAN EEN CITAAT SITUEREN

Elk uittreksel heeft een context, die we moeten verduidelijken wanneer we het citaat aanhalen. Deze context bevat de auteur of spreker van het citaat, de datum, maar ook het publiek, de plaats en de omgeving waarin het citaat oorspronkelijk werd gebruikt. In de eerste stappen van het WebDeb-formulier kunt u deze elementen invullen.

Een citaat herformuleren. Het kan nodig zijn om een citaat te wijzigen wanneer we het los van de tekst gaan bekijken.

- Ofwel door bepaalde elementen te schrappen die overbodig zijn in het debat (maar wees voorzichtig bij het schrappen, u moet de gedachtegang van de auteur behouden).
- Of door bepaalde elementen toe te voegen die nodig zijn voor een duidelijker beeld. Het gebeurt vaak dat het citaat expliciet (door het gebruik van voornaamwoorden) of impliciet naar eerdere passages in de tekst verwijst. U moet deze voornaamwoorden dan vervangen door de woorden waarnaar ze verwijzen en andere impliciete elementen toevoegen die de lezer van het citaat niet kan raden – in tegenstelling tot de lezer van de tekst.

Deze verwijderingen, vervangingen en toevoegingen moeten in elk geval herkenbaar zijn (en worden aangeduid door drie puntjes tussen vierkante haken (in het geval van verwijderingen)).

Voorbeeld van een verwijdering:

Origineel citaat:

'Tijdens de laatste G20-top, waar ik ook Angela Merkel en Emmanuel Macron mocht ontmoeten, heb ik het standpunt van de Belgische regering over de klimaatkwestie bevestigd'

Citaat in context:

'Tijdens de laatste G20-top [...] heb ik het standpunt van de Belgische regering over de klimaatkwestie bevestigd'

Voorbeeld van toevoegingen:

Origineel citaat:

'Na het zien van de resultaten van de stemming in het parlement, vertelde hij me dat hij erg teleurgesteld was over het resultaat.'

Citaat in context:

'Na het zien van de resultaten van de stemming in het parlement [over het wetsontwerp voor de ontwikkeling van een nieuwe groenruimte in Brussel], vertelde [de minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest] me dat hij erg teleurgesteld was over het resultaat.'

DROGREDENEN EN MISLEIDENDE ARGUMENTEN IDENTIFICEREN

Een argument ter ondersteuning van een mening is niet noodzakelijk correct. Het argument kan fouten bevatten, bijvoorbeeld wanneer de feitelijke basis van de redenering onjuist is. Een mening gebaseerd op dergelijke argumenten is moeilijk vol te houden. Voorbeeld: 'Ik haat vaccins [mening] omdat vaccinatie kinderen autistisch maakt [argument]'

Het argument dat vaccins autisme veroorzaken is herhaaldelijk ontkracht, waardoor de mening moeilijk te verdedigen is, zelfs als het argument te goeder trouw wordt gebruikt. U moet dan de feitelijke basis van het argument corrigeren en zo nodig uw mening te herzien.

We spreken niet van manipulatie wanneer de persoon te goeder trouw een fout maakt. Helaas handelt de persoon niet altijd te goeder trouw en gebruikt hij soms onjuiste, misleidende of tendentieuze argumenten om zijn standpunt te verdedigen, met volledige kennis van zaken.

Een drogreden of bedrieglijk argument wordt gedefinieerd als een schijnbaar logische redenering, die op ogenschijnlijk geldige premissen berust en tot een op het eerste gezicht correcte conclusie komt.

Wees voorzichtig, een drogreden kan een juiste redenering bevatten, of feitelijk correcte grondslagen, en toch tot onjuiste conclusies leiden. Precies deze combinatie van juiste en foute elementen maakt drogredenen zo problematisch.

De onderstaande lijst bevat de meest voorkomende drogredenen en bedrieglijke argumenten, gegroepeerd in vier categorieën. Deze lijst is verre van compleet, maar bevat voldoende elementen om de meeste misleidende argumenten te herkennen. De gebruikte voorbeelden zijn opzettelijk karikaturaal zodat ze duidelijk spreken.

FOUT IN DE LOGICA

We spreken we een fout in de logica wanneer de redenering leidend naar de conclusie onjuist is. In de meeste gevallen lijkt het argument logisch, maar bevat het ten minste één zware fout. Deze argumenten zijn soms moeilijk te herkennen en soms gebruiken we zelfs zonder het te merken. Sommige van deze argumenten lijken immers bijzonder voor de hand liggend.

We moeten de logica herstellen om fouten in de logica te vermijden. Dat is niet altijd gemakkelijk, we volgen dan immers een redenering die onze gesprekspartners misschien niet willen horen. Wie vindt het leuk om te horen dat hij of zij verkeerd redeneert?

Overhaaste generalisatie

Wanneer we spreken van een overhaaste generalisatie wanneer de kenmerken van een steekproef als waar voor de gehele populatie worden beschouwd. Extremisten beschuldigen zich bijzonder vaak aan het gebruik van deze argumenten.

Voorbeelden:

- 'Usain Bolt rent heel snel, en hij is Jamaicaans. Dus alle Jamaicanen rennen snel.'
- 'Raoul Hedebouw, lid van de PVDA, draagt overhemden. Alle leden van de PVDA dragen overhemden.'

Dit zijn relatief onschuldige voorbeelden, maar het is duidelijk hoe dergelijke argumenten tot minder onschuldige conclusies kunnen leiden.

De non-sequitur

Een non-sequitur-argument schijnt met een conclusie die niet met de redenering overeenkomt. Waarschuwing: hoewel de conclusie soms correct is, geldt dat niet voor de redenering.

Voorbeelden:

- 'Als ik in Brussel ben, ben ik in België. Ik ben in België, dus ik ben in Brussel.'
- 'Als ik in Brussel ben, ben ik in België. Ik ben niet in Brussel, dus ik ben niet in België.'

De eerste stelling klopt in beide gevallen. Toch is de conclusie volkomen verkeerd.

Panglossiaans denken

Panglossiaans denken is omgekeerd denken. We denken in de verkeerde richting, we herleiden ons denkproces tot een voor de hand liggende conclusie, terwijl die conclusie maar één van de vele mogelijkheden is.

Voorbeelden:

- 'Bananen liggen perfect in onze hand en schillen heel gemakkelijk. Het is duidelijk dat ze speciaal zijn gemaakt voor mensen om te eten.'
- 'Niemand heeft concreet bewijs dat er buitenaardse wezens op aarde zijn aangekomen. Dat bewijst dat ze over extreem geavanceerde technologie beschikken.'

We moeten de logica in de redenering weer op orde brengen om dergelijke argumenten te weerleggen. Dat is geen gemakkelijk proces, en al helemaal niet tijdens een debat. Vaak is het makkelijker om zelf met een andere absurde oplossing aan te komen zetten: 'Niemand heeft bewijs dat er buitenaardse wezens op de aarde zijn aangekomen, dat bewijst dat ze allemaal zijn opgegeten door beren.'

Onterecht causaal verband

In een argument met een onterecht causaal verband wordt de verkeerde oorzaak toegeschreven aan een bewezen gevolg. Dit argument heeft een beperkte verklarende kracht en wordt daarom vaak in combinatie met andere argumenten gebruikt. Het is moeilijk om dit argument tegen te spreken als de ware oorzaak niet duidelijk is vastgesteld.

Voorbeelden:

- *'Ik had hoofdpijn en toen ik een appel at, ging mijn hoofdpijn weg. De appel heeft mijn pijn verlicht.'*
- *'De economie deed het erg goed voor de verkiezingen, daarna stortte ze in. De nieuw verkozenen hebben deze instorting veroorzaakt.'*

We moeten de ware oorzaak van een fenomeen vast te stellen om dit soort argumenten onderuit te halen. We kunnen ook aantonen dat andere oorzaken net zo aanneembaar zijn.

Het hellend vlak

Dit is het favoriete argument van heel wat politieke figuren. We beschouwen een positie als gevaarlijk omdat deze rampzalige gevolgen heeft.

Voorbeelden:

- *'Het huwelijk toestaan tussen twee mensen van hetzelfde geslacht is de deur openen naar bestialiteit en pedofilie'*
- *'Door het verbieden van de doodstraf blijven criminelen voortaan ongestraft.'*

Niets rechtvaardigt de relatie tussen beide stellingen, maar het argument is soms moeilijk te verwerpen door het angstaanjagende tweede deel ervan. We kunnen met tegenvoorbeelden op een hellend vlak reageren: 'Het homohuwelijk is sinds 2001 toegestaan in Nederland en dergelijke misstanden vinden zeker niet plaats'.

VERWARRINGEN

Er is sprake van verwarring wanneer de spreker het denken van zijn publiek probeert te verstoren, de aandacht van zijn gebrekkige redenering probeert af te leiden zodat anderen hem niet kunnen tegenspreken. Bij een duidelijke verwarring kunnen we deze argumenten meestal gemakkelijk weerleggen. Het is vaak moeilijk om de waarheid vast te stellen als de persoon deze argumenten te kwader trouw in zijn argumentatie gebruikt.

De cirkelredenering

Een argument is circulair als het zijn eigen conclusie als premisse bevat. We gebruiken de conclusie van de redenering dan om diezelfde redenering te rechtvaardigen.

Voorbeelden:

- *'God bestaat omdat de Bijbel dat zegt. In de Bijbel staan geen leugens, het is een goddelijke boodschap.'*
- *'Bent u gestopt met het ontduiken van belastingen?'*

Het eerste argument is ongeldig omdat we het onmogelijk kunnen bewijzen, los van of de conclusie al dan niet correct is. Als God bestaat, dan heeft de Bijbel het bij het juiste einde en bevat het boek geen leugens. Als hij niet bestaat, maakt het niet uit wat de Bijbel zegt, want het boek is toch niet betrouwbaar. Dit argument helpt het debat niet vooruit.

Het tweede voorbeeld vormt bijna een aanval (zie punt 4. 'Aanvallen' hieronder). De spreker gaat er immers vanuit dat de tegenpartij effectief belastingontduiking heeft gepleegd, terwijl we dat net proberen te achterhalen. We bekennen al schuld door de vraag gewoon met 'ja' of 'nee' te beantwoorden.

De omkering van de bewijslast

Bij het redeneren, argumenteren of discussiëren moet de persoon die een nieuw element aanbrengt de geldigheid van dit argument aantonen. Bij omkering van de bewijslast hebben we te maken met het tegenovergestelde: we vragen onze tegenstander om te bewijzen dat onze stelling onwaar is in plaats van zelf te bewijzen dat onze stelling waar is.

Voorbeelden:

- *'Eenhoorns bestaan, niemand heeft ooit bewezen dat ze niet bestaan.'*
- *'Politici zijn allemaal kannibalen, het omgekeerde kunt u niet bewijzen'*

Het spreekt voor zich dat we zo de meest onrealistische stelling kunnen uitspreken en als waarheid kunnen poneren totdat iemand het tegendeel kan bewijzen. We kunnen dergelijke argumenten onderuithalen door het argument terug te kaatsen naar de persoon die het gebruikte, of door zelf een nog bizardere stelling naar voren te brengen en de tegenpartij te vragen om te bewijzen dat deze niet correct is.

De valse analogie

Bij een valse analogie gaan we een stelling van een tegenstander vergelijken met een andere onhoudbare stelling, en/of gaan we appels en peren vergelijken.

Voorbeelden:

- *'U bent voor de verhoging van het minimumloon, dat is een communistische maatregel'*
- *'Liberale maatregelen zijn gevaarlijk, kijk maar naar de crisis van 2008.'*

De analogie in deze twee gevallen is overdreven simplistisch. We spreken van een aanval als de spreker dit soort argumentatie verder uitwerkt (zie het punt 'Aanvallen' hieronder).

De stropopredenering of ‘vogelverschrikker’/‘stroman’

We spreken van een stropopredenering wanneer één van de deelnemers een standpunt tegensprekt dat niemand heeft ingenomen. Door deze karikatuur kunnen we de tegenstander gemakkelijk ontmantelen en krediet krijgen, ook al spreken we de tegenpartij niet echt tegen.

Voorbeelden:

- *‘Feministen zeggen dat er geen verschil is tussen mannen en vrouwen. Dat is belachelijk, er zijn duidelijke biologische verschillen.’*
- *‘Academici haten België, daarom hebben ze kritiek op ons wetsvoorstel.’*

In principe volstaat het om uw standpunt te verduidelijken om een dergelijk argument te weerleggen. Dergelijke argumenten moeten we met kennis van zake gebruiken. We moeten voldoende overtuigend overkomen om ons publiek niet kwijt te geraken.

Meerlaagse argumentatie

Meerlaagse argumentatie wordt vooral bij complottheorieën gebruikt. Het argument bevat een groot aantal stellingen die we één voor één onderuit moeten halen. Sommige argumenten zijn correct en andere niet. Daardoor bevat het geheel wel een schijn van waarheid. Door de overvloed aan argumenten lijkt de stelling al bij voorbaat bewezen.

Voorbeelden:

- *‘De mens heeft nog nooit een voet op de maan gezet: een maanlanding kost een fortuin, we hebben getuigenissen die bewijzen dat we nooit een voet op de maan hebben gezet, er zijn veel schaduwen op de foto’s van de maan te zien, de vlag wappert terwijl er geen lucht op de maan is, we zijn sindsdien niet meer terug geweest en bovendien is dit verhaal een verzinsel van de Amerikanen, die bekendstaan om hun uitermate realistische films.’*

Waar te beginnen? Sommige argumenten zijn min of meer correct: het prijskaartje van een maanlanding, het talent van de Amerikanen voor het maken van films en de afwezigheid van lucht op de maan. Andere argumenten zijn absurd: er zijn geen schaduwen op de maan, de ‘vlekken’ op de foto’s zijn veroorzaakt door schijnwerpers die het gebied verlichten, de vlag wappert omdat hij is bevestigd aan een metalen staaf, en er bestaat geen geloofwaardige getuigenis om aan te tonen dat we nooit een voet op de maan hebben gezet. We moeten elk van deze stellingen onderuithalen om het argument te weerleggen.

BEROEPEN

Beroepen zijn argumenten die zich baseren op een externe kracht om een stelling te rechtvaardigen. Ze zijn niet altijd problematisch als ze worden gestaafd door andere elementen, maar ze zijn nooit geldig zonder één of meer andere argumenten.

Het autoriteitsargument

Dit argument is bijzonder populair bij bepaalde televisiezenders. Natuurlijk wordt het ook op andere kanalen gebruikt. Iemand gebruikt zijn prestige, status of imago om argumenten te poneren die niet door een andere bron worden gevalideerd. Een dergelijk argument wordt meestal ingeleid door bepaalde trefwoorden en woordgroepen. Overdreven zelfzekere deskundigen gebruiken dergelijke argumenten vaak in hun uiteenzettingen. Ze zullen nooit hun onzekerheid toegeven of ze weigeren toe te lichten hoe ze tot een bepaalde overtuiging komen.

Het argument is alleen geldig als het daadwerkelijk wordt ondersteund door geldige bewijselementen en rechtvaardigingen. De status van een deskundige alleen is nooit voldoende om een voorstel geldend te maken.

Voorbeelden:

- *‘Iemand met mijn ervaring, weet dat ...’*
- *‘Als universitair onderzoeker...’*
- *‘Ik ben al meer dan 20 jaar expert en ...’*

In deze gevallen negeren we de inleiding van het argument en gaan we meteen de inhoud analyseren. Let goed op: sommige experts doen aannames op basis van een bepaalde ervaring. Deze veronderstellingen zijn echter niet als zodanig geldig, ze moeten evengoed worden bewezen en gecontroleerd.

Het argument van de onwetendheid

Bij dit argument missen we informatie over een onderwerp en benutten we deze onwetendheid om ons standpunt te geven. In sommige gevallen brengt de spreker zijn eigen onwetendheid naar voren. We kunnen het argument dan relatief eenvoudig weerleggen als we zelf over de juiste informatie beschikken. Het argument is veel moeilijker te weerleggen als het gaat om een vraag waarop niemand het antwoord heeft.

Voorbeelden:

- *‘We weten niet precies hoe de piramides werden gebouwd, dus het moeten wel buitenaardse wezens zijn geweest die ze hebben gebouwd.’*
- *‘We weten niet wat de oerknal heeft veroorzaakt. Het is een duidelijk teken dat God de wereld heeft geschapen.’*

Net zoals bij Panglossiaans denken bestaat de kans dat de voorgestelde conclusie de juiste conclusie is. Het aangehaalde argument volstaat echter niet om deze conclusie aan te tonen.

Beroep op de natuur

Het beroep op de natuur wordt op grote schaal gebruikt door aanhangers van alternatieve geneeskunde en ecologie. We gaan ervan uit dat wat natuurlijk is goed is, en dat wat niet natuurlijk is slecht is. Dit is natuurlijk in veel gevallen wel zo, maar het ‘natuurlijke’ karakter van een stelling is niet voldoende om de geldigheid ervan aan te tonen.

Voorbeelden:

- *'Het is een 100% natuurlijke behandeling, het kan geen kwaad.'*
- *'Ik weiger chemotherapie om mijn kanker te behandelen, het is niet natuurlijk, ik geef de voorkeur aan kruidenthee.'*

We kunnen een beroep op de natuur gemakkelijk tegenspreken door eraan te herinneren dat heel wat natuurlijke producten in feite gevaarlijk of zelfs dodelijk zijn. We kunnen ook wijzen op de voordelen van bepaalde industriële, chemische, enz. producten die evenwel niet-natuurlijk zijn.

Beroep op emotie

Het beroep op emotie is bedoeld om een gevoelige snaar bij het publiek te raken. Het kan gaan om een beroep op woede, medelijden, angst ... het kan om elke emotie gaan. Dit argument kan onze reflectie volledig vertroebelen, het is zelfs niet eens bedoeld om tot een juiste conclusie te komen. Het is bedoeld om het publiek van ons standpunt te overtuigen. Het emotionele aspect speelt uiteraard een rol in een reflectieproces, maar we moeten goed oppassen en verder kijken.

Voorbeelden:

- *'Als we de bevolking vandaag niet in quarantaine zetten, zullen er tienduizenden doden op straat vallen'*
- *'Het is waar, ik reed door rood, maar ik was op weg naar het sterfbed van mijn vader'*
- *'Onze trots als Belgen verplicht ons resoluut te reageren'*

De emotionele benadering doet ons twifelen, ongeacht de gegrondheid van de stelling. Moeten we een voorstel steunen omdat het ons bang maakt? Of moeten we kijken naar de oorzaken van deze angst en op basis daarvan oordelen? De tweede methode geniet uiteraard de voorkeur.

Argument van de meerderheid

Het argument van de meerderheid of de populistische drogreden dringt een voorstel op door het grote aantal voorstanders. Het kan gevaarlijk zijn om dit soort argumenten zonder gedegen rechtvaardiging te weigeren, vooral in een democratisch kader. Daarom wordt dit soort argumenten ook vaak in politieke toespraken gebruikt. Toch volstaat een dergelijk argument geenszins om een bepaald gedrag voor te schrijven. We kunnen dit argument onderuithalen door ons af te vragen waarom zoveel mensen het steunen.

Voorbeelden:

- *'Gezien de kijkcijfers kan het geen slechte show zijn.'*
- *'Iedereen is het erover eens dat videospelletjes het grootste probleem zijn voor jonge mensen.'*

In het eerste geval is het duidelijk dat het aantal kijkers geen garantie is voor de kwaliteit, maar alleen voor de populariteit. In het tweede geval kunnen we ons afvragen of 'iedereen' het daadwerkelijk met die stelling eens is.

Beroep op traditie

Het beroep op traditie houdt zich niet bezig met argumenten. We beschouwen een stelling als correct omdat deze in het verleden altijd als waarheid werd aanzien, of we beschouwen een praktijk als legitiem omdat deze nog niet eerder in twijfel is getrokken.

Voorbeelden:

- *'De Franse taal bestaat al eeuwen zonder inclusief schrijven, er is geen reden om daar nu nog mee te beginnen'*
- *'Mijn vader en grootvader waren jagers, dus ik heb ook het recht om te jagen.'*

Traditie heeft een sterke impact. Het onderuithalen van dergelijke argumenten is niet altijd gemakkelijk. We herinneren ons allemaal dat heel wat traditionele praktijken door de tijd heen in twijfel zijn getrokken en uiteindelijk werden afgeschaft.

AANVALLEN

Bij aanvallen proberen we het publiek of onze tegenstander onderuit te halen, of de aandacht van de besproken kwestie af te leiden, of zelfs onze tegenstander in diskrediet te brengen, zodat zijn argumenten ongeldig lijken, zelfs als ze correct zijn. We kunnen een dergelijk argument alleen maar weerleggen door het publiek eraan te herinneren dat het debat betrekking heeft op argumenten en niet op de met elkaar in debat zijnde personen.

Pseudo-wetenschappelijke communicatie

Het gebruik van pseudo-wetenschappelijke communicatie is bedoeld om het publiek te overweldigen met technisch jargon of moeilijk te begrijpen informatie die niet noodzakelijk relevant is voor het debat. Zo doen we onze tegenstander af als minder capabel en krijgen wij de overhand.

Sommige experts maken zich per ongeluk schuldig aan deze drogreden omdat zij de informatie glashelder en duidelijk vinden. In deze gevallen volstaat het om uitleg vragen en hoeven we deze pseudo-wetenschappelijke communicatie niet als autoriteitsargument te beschouwen.

Voorbeelden:

- *'U bent zeker op de hoogte van een soortgelijk geval op 4 juni 1978 in een klein dorpje in Polynesië'*
- *'Ik ga ervan uit dat iedereen bekend is met de werking van redoxreacties, dus ik ga hier niet verder op in.'*

In het eerste voorbeeld gebruikt de spreker als voorbeeld een anekdote ver weg in tijd en ruimte. Het is daarom goed mogelijk dat het publiek nog nooit van deze zaak heeft gehoord. In de tweede voorbeeld gaan we ervan uit dat het besproken fenomeen bij iedereen bekend is. De andere deelnemer aan het debat kan moeilijk toegeven dat hij dit soort reacties niet kent, anders lijdt hij gezichtsverlies.

De rode haring of het rookgordijn

De techniek van de rode haring bestaat erin het gesprek om te leiden naar een ander onderwerp om uw tegenstander in een onhoudbare positie te brengen. Hiervoor zijn er meerdere methoden, maar meestal gaan we een argument zodanig overdrijven dat de tegenstander het niet kan volhouden.

Voorbeelden:

- *'De implementatie van 5G weigeren? Waarom niet terug naar de ploeg, nu we toch bezig zijn'*
- *'U hebt het over het risico van kernafval voor toekomstige generaties. Maar u zwijgt in alle talen over terrorisme en de opkomst van de extremisten!'*

In het eerste geval is het duidelijk dat we tegen 5G kunnen zijn zonder auto's af te willen schaffen. Het is absurd om te beweren dat wie het eens is met stelling A, het ook eens is met stelling B, maar we maken het publiek wel van streek. In het tweede geval verandert de deelnemer de vraag volledig, zonder te antwoorden op wat eerder is gezegd. Voor het onderuithalen van dergelijke argumenten moeten we allereerst niet in de val lopen en ons opnieuw op de oorspronkelijke vraag concentreren.

Het ad hominem-argument

Bij het ad hominem-argument wijzen we op een inconsistentie tussen de uiteenzetting en de handelingen van de andere deelnemers aan het debat, of tussen het huidige standpunt en het eerdere standpunt van een persoon. Er is een dunne lijn tussen een *legitiem ad hominem*-argument en een drogreden. In sommige gevallen is het volkomen relevant om een inconsistentie aan te tonen, bijvoorbeeld wanneer een politieke figuur een oordeel uitspreekt, maar de volgende dag tegen een wetsvoorstel gebaseerd op dit oordeel stemt. Aan de andere kant verwijten we de jongeren die deelnamen aan de klimaatmarsen dat ze een smartphone hebben. Het belangrijkste verschil betreft de realiteitszin: het is realistisch voor een politicus om te stemmen voor een voorstel dat hij zegt te steunen, maar het is ingewikkeld,

zo niet onmogelijk voor een jongere van de 21^e eeuw om geen smartphone te hebben. Let op: hoewel het volkomen relevant is om op een inconsistentie te wijzen, hoeft u niet alle argumenten van de persoon met dit argument onderuit te halen!

Voorbeelden:

- *'U kunt het wel mooi hebben over het milieu, maar u hebt zelf een auto en een laptop.'*
- *'U bent zelf een roker, uw mening over het risico op kanker door roken is waardeloos!'*

Schuld door associatie

Bij schuld door associatie gaan we een verband leggen tussen de spreker in het debat die we aanvallen en een verontrustend of schandalig fenomeen of een slecht personage, enz. Vooral Hitler is een populair personage bij deze associaties, zelfs in die mate dat hij een eigen drogreden kreeg: de *reductio ad Hitlerum*.

Voorbeelden:

- *'U durft vegetarisme te bepleiten terwijl Hitler vegetariër was.'*
- *'Jullie zijn tegen abortus, net als Stalin.'*

Voor het onderuithalen van een dergelijk argument volstaat het in feite om andere geldige voorbeelden van deze associatie te geven. Hitler was voor de sociale zekerheid, moeten we die dan maar afschaffen?

Het ad personam-argument

Het ad personam-argument is misschien wel de meest schadelijke van alle drogredenen. We kijken niet meer naar het argument en vallen de persoon die het uitsprak rechtstreeks aan. We brengen onze tegenstander in het debat rechtstreeks in diskrediet, waardoor hij zich zal moeten verdedigen of waardoor hij zelfs van streek zal raken. Dit betekent in beide gevallen het einde van het debat, er worden geen argumenten meer uitgewisseld. Eigenlijk gaat het hier gewoon om een belediging.

Voorbeelden:

- *'U vertelt al 20 jaar onzin, waarom zou ik vandaag naar u luisteren?'*
- *'U bent een fascist, u hebt nog niet één goed idee gehad.'*

We kunnen een ad personam-argument niet echt onderuithalen. We kunnen het argument alleen maar verwerpen en het debat opnieuw op argumenten proberen focussen. Het is verleidelijk om op dezelfde manier te reageren, maar dat is niet bevorderlijk voor de reflectie. We kunnen er alleen maar op wijzen dat de tegenpartij geen argument aanvoert, maar ons persoonlijk beledigt om krediet te krijgen (of in ieder geval geen krediet te verliezen) wanneer iemand ons beledigt.

